

OGLASAJTE V
NAJBOLJŠEM
SLOVENSKEM
ČASOPISU

★
Izvršujemo vsakovrstne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVIŠEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE BEST
SLOVENE NEWSPAPER

★
Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXXV.—LETO XXXV.

CLEVELAND, OHIO, THURSDAY (ČETRTEK), APRIL 3, 1952

STEVILKA (NUMBER) 63

Novi grobovi

JOŽEF SKLEPIČ

Včeraj zjutraj okrog 6. ure je umrl Jožef Sklepčič, stanujoč na 1396 E. 53 St. Star je bil 53 let in je bil samski. Zbolel je v torek zvečer. Doma je bil iz Podturna ob Muri v Medjumurju. Služil je v prvi svetovni vojni in vojske je služil v Ljubljani. Ko so Nemci zasedli v minuli vojni Jugoslavijo, je odšel v Nemčijo in je prebil nekaj let na bojišču. V Ameriko je prišel letos januarja meseca. Pogreb se vrši v soboto zjutraj ob 9.30 uri iz Grdinovega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Vida in nato na pokopališče Calvary.

IRENE SKORLIČ

Po kratki bolezni je preminila v Glenville bolnišnici Irene Skorlič, stara 53 let, stanujoča na 6420 St. Clair Ave.

Tukaj zapuška soproga, poznanejša Nick Skorlič, dva brata Earl in Ernest Meredith, ter dve sestrji, Mrs. Vera Brack in Mrs. Ethel Konelers. Pogreb se vrši v soboto popoldne ob 1.30 uri iz pogrebnega zavoda Joseph Žele in sinovi, 6502 St. Clair Ave.

MARY STAUTHAR

V St. Alexis bolnišnici je preminila Mary Stauthar, stara 49 let, stanujoča na 3598 E. 80 St. Doma je bila iz Bostonske fare pri Savi na Dolenskem, odkoder je prišla v Ameriko pred 35 leti. Bila je članica društva Bled, št. 20 SDZ in podružnice št. 15 SZZ.

Tukaj zapuška soproga Johna, tri sinove: Johna, Franka in Josepha, dve hčeri Mrs. Mary Trovyan in Rose, vnuki in strica Vincenta Gnidiza. Pogreb se vrši v ponedeljek zjutraj ob 8.30 uri iz Louis Ferfolia pogrebnega zavoda v cerkev sv. Lovrenca ob 9. uri ter nato na pokopališče Calvary.

MORILEC V VOJAŠKIH VRSTAH

LAMPASA, Texas, 2. aprila—Prostak Michael F. Kunak, 19 let star in doma iz Baltimore, Md., je ustrelil poročnika Williamsa iz Washingtona. Kot razlog dejanja je Kunak navedel, da se je odločil, da bo ubil nekoga, da gre tako ven iz vojaških vrst ali pa tistega, ki bi mu to branil. Kunak trdi, da je dejanje storil premišljeno in da pričakuje, da bo obsojen. Vkljub temu so ga dale vojaške oblasti na opazovanje.

NI MU BILO USOJENO...

BENTON HARBOR, Mich., 2. aprila—Arthur Tollas je imel v bolnici ženo in prvorojenčka. Tollas si je gradil novo hišo in je delal noč in dan, da bo hiša gotova, ko se bo vrnila žena s prvorojenčkom iz bolnice.

Tollas je dokončal hišo in šel z avtomobilom po ženo. V sled prenapornega dela in nespavanja dve noči, je v vozu zaspal, prišlo je do nesreče in Tollas je bil ubit.

DAN "STARIH MATER"

NEW YORK, 2. aprila—New-yorski občinski svet je soglasno sklenil, naj imajo tudi ameriške stare matere svoj dan. Predlaga se, da se proglasi vsaka druga nedelja v mesecu oktobru kot dan—starih mater.

MOSKVA HOČE RAZBITI ZAPAD; NIČ NOVEGA V IZJAVI STALINA

WASHINGTON, 2. aprila—V četrtek 3. aprila se odprli v Moskvi svetovna gospodarska konferenca. Po mnenju Washingtona gre za propagandno akcijo, ki pa stremi tudi za tem, da bi se trgovina med komunističnim in nekomunističnim blokom oživela. Konferenca se je udeležila tudi neka britanska delegacija. Izjava Stalina se tolmači v tem smislu, da se hoče razbiti zveza med Ameriko in državami zapadne Evrope.

Moskva je začela v zadnjih dneh z mirovno ofenzivo. Predlagala je konferenco štirih, ki naj sklenejo, da pride do zedinjene Nemčije in do mirovne pogodbe s to zedinjeno Nemčijo.

Zapadni svet si je na jasnem, da Moskva nima resnične namere pristati na zedinjeno demokratično Nemčijo. Tudi ne, da sklene z Avstrijo mirovno pogodbo.

Bela hiša je dala k izjavam Stalina samo ta komentar, da nima "nobene komentarja, naj Stalin reče karkoli."

Državno tajništvo ne vidi nobenih posebnih znakov, da bi bila Moskva v resnici pripravljena, da se spravi z zapadnim svetom. Kar je Stalin izjavil o zedinjeni Nemčiji, o tretji svetovni vojni, o možnosti sožitja med komunističnim in kapitalističnim svetom, ni ničesar novega in se ponavlja le to, kar je bilo že izrečeno, četudi v drugi obliki.

Predsednik Truman je ponovil svojo pripravljenost in to ponovno, da je za sestanek s Stalinom, če ta pride v Washington. Truman v kak kraj izven Amerike ne gre.

Nadalje se podčrtava, kar je enotna parola Amerike in zapadnih zaveznikov zadnjih dni, da bo le vojaško pripravljeni in gospodarsko organizirani Zapad z Ameriko na čelu prisilili Sovjete, da bodo morali začeti pogajanja v polnem pomenu te besede. Vse drugo je le propaganda. Rusija slej ko prej stremi za svojim imperializmom, ki ga ne bo opustila, dokler ne bo našla močan obrambeni zid, ki ji bo branil nadaljni pohod.

KRALJICA JULIJANA V AMERIKI

WASHINGTON, 2. aprila—Danes je prispela v ameriško prestolnico nizozemska kraljica Julijana. Julijana bo stanovala v Beli hiši in bo tako prvi gost prenovljene Bele hiše. Za ta primer so okrasili okolico s tulipami—narodno cvetlico Nizozemske.

Na letališču je kraljico Julijano pozdravil osebno predsednik Truman, ki je izdal posebno okrožnico na šefe uradov, da pustijo uradništvo za čas prihoda Julijane svobodno, da so se lahko udeležili sprevoda. V družbi Julijane je njen mož princ Bernhard.

Za četrtek, 3. aprila, je napovedan nagovor kraljice Julijane pred ameriškim kongresom.

Uradno zadržanje Julijane v prestolnici je določeno za tri dni. V celoti bo bivala Julijana na zapadni polobli tri tedne in bo v tem času obiskala tudi Kanačo, kjer je živel v vojnem času kot begunka in kjer je rodila svojo tretjo hčerko.

O namenu svojega obiska v Ameriki je Julijana izjavila, da gre za koristne zveze med Zedinjenimi državami in Nizozemsko. Pri vsem tem pa ostane glavni namen obiska, da izreče zahvalo Zedinjenim državam, ki so pomagale Nizozemski.

Nemški socialisti pridobili

MONAKOVO, 2. aprila—V zvezni državi Bavarski so bile izvršene občinske volitve. Volitve v Nemčiji se vršijo pod parolami, ki so krajevnega značaja. Gre za konkretno krajevno občinsko politiko in konkretne krajeve potrebe. Pri teh volitvah so komunisti skoraj izgubili, pač pa so pridobili socialisti. Razmerje med socialisti in krščanskimi demokrati je 651.253 glasov za socialiste in 610.454 za krščanske demokrate.

Napredek socialistov v Bavarski je važen, ker je veljala Bavarska od nekdaj za trdnjavo katoliških političnih strank, najsi so nosile ime "bavarska ljudska stranka" kot je to gibanje imelo ime pred Hitlerjem, ali pa ime "krščanskih demokratov," katero ime si je nadelo sedaj.

V RUDNIKIH BAKRA NE BO STAVKE

SANTIAGO, Čile, 2. aprila—Stavka v rudnikih bakra, ki na bi začela 6. aprila z ustavitvijo dela, je bila odložena na 25. april, da se lahko vršijo nadaljna pogajanja. Rudniki bakra v državi Čile so glavni dobavitelji bakra Ameriki.

Bolezen

Mr. Frank Bučar se že nekaj časa nahaja pod zdravniško oskrbo na svojem domu na 13901 McEllhattan Ave. Prijatelji ga lahko obiščejo, mi mu pa želimo, da bi kmalu zapustil bolniško posteljo!

SPOR MED ACHESONOM IN ŽUPANOM

Iz Los Angelesa poročajo, da je nastal spor med državnim tajnikom Achesonom in županom mesta Los Angeles. Župan Brown se jezi, ker je državno tajništvo odredilo, da bo Julijana ob priliki poseta Zapada bivala v Beverly Hills, ne pa v Los Angelesu. S tem je državno tajništvo hotelo prikazati Los Angeles kot kraj, ki ne zna sprejeti kraljice.

Acheson je na protest odgovoril, da je "Beverly Hills posebno prikladen za Julijano, za njeno varnost in komodnost."

TUDI FIGEL PRIDE V AMERIKO

Iz Dunaja se poroča, da bo obiskal meseca maja Washingtona tudi avstrijski kancler Leopold Figel. Obisk bo uradnega značaja in namenjen izmenjavi pogledov na skupne interese.

JAPONSKA PRODAJA

SANTIAGO, Čile, 2. aprila—Vlada je sprejela sklep, da nakupi na Japonskem 20 lokomotiv za gorske vožnje, 300 tovornih in 300 voz za prevoz petroleja.

MNENJA DU PONTA O AMERIŠKI PRODUKCIJI

Potomec ustanovitelja ameriškega podjetja E. I. du Pont de Nemours & Co., James du Pont se je izjavil o Ameriki takole:

Preveč smo zaverovani v misel, da je treba samo producirati, premalo pa se zavedamo, kako gori okrog nas.

Du Pont je za svobodo v gospodarstvu, ki je dala najvišji standard življenja. Povprečni Amerikanec ima več kopalnic, radijskih aparatov kot 72 Rusov skupaj. V Zedinjenih državah se dela 25 ur, da se zasluži za eno obleko, v Rusiji 125 ur.

Komunizem uspeva povsod, kjer najde duhovno praznino, pa bodisi med revnimi, srednjimi sloji ali bogatini. Človek mora spoznati v sebi neko misijo. Toda ne sme biti samo okupiran s to "čudovito sireno," ki ji je ime Produkcija ali s to lepo ženo, ki ji je ime DELO.

Nimajo drugih skrbi...

SAN FRANCISCO, 2. aprila—Katherine Loraine, sedaj v službi kot uradnica, ima glavno skrb, kako pridobiti nazaj svojima hčerka, 12-letni Sarolti in 10-letni Hildiki, kraljevske pravice. Katherine trdi, da izhajajo otroci iz kraljevske habsburške rodbine, da sta potomki nadvojvoda Albrehta, ki je imel ob rojstvu otrok skoraj vse izgleda, da bo postal madžarski kralj.

Katherine je šla na sodišče in hoče zavarovati tudi dedne pravice po Albrehtu. O Albrehtu trdi, da je potem, ko mu je spodletelo, da bi postal madžarski kralj, pustil ženo in otroke, odšel v Nemčijo, nato v južno Ameriko, kjer da še vedno živi v Bonus Airesu. Otroka sta ostala na Madžarskem, dokler nista pobegnila z materjo v Zedinjene države. Madžarskemu prestolu se ni odpovedati, tako trdi Katherine.

ČRNEC ZDRAVNIK NA JUGU

MIAMI BEACH, Fla., 2. aprila—Ravnateljstvo bolnice Sinai je sprejelo med svoje zdravniške črnce dr. Aubrey W. Henrya. Bolnica Sinai je "bela" in gre za prvi slučaj, da bo med belimi zdravniki na jugu tudi enakopraven zdravnik—črnc.

Velik požar v Clevelandu

V skladišču Great Lakes Storage & Moving Co. 6904 Wade Park Ave., N. E., je ponoči nastal ogenj in povzročil velike škodo, ki se ceni najmanj na \$100.000. Kako je nastal požar, ni bilo mogoče pojasniti.

Redna seja

Nocoj ob 7.30 uri se vrši redna seja društva Napredne Slovence, št. 137 SNPJ v navadnih prostorih Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave. Članice so vabljene, da se udeležijo v polnem številu. Po seji se bo kazalo zanimive slike.

Prijazno ste vabljeni na
KONCERT
MLAD. PEV. ZBORA
Slov. del. doma
na Waterloo Rd.
V NEDELJO, 6. APRILA
PRIČETEK OB 3.30 POP.
Po programu zabava v
spodnji dvorani

Brez zapadne Nemčije ni varnosti:

Nemčija je važna za ves svet

IZ POROČILA EISENHOWERJA O STANJU ZAPADNE EVROPE

PARIZ, 2. aprila—"Malo je upanja, da bi se dala doseči na daljšo dobo v Evropi varnost in stabilnost, če ne bo zapadna Nemčija na strani in v vrstah svobodnih držav. Kakršen je položaj sedaj, naše sile se ne morejo postaviti v obrambo onstran reke Rena. Brez Nemčije v skupni obrambi izgubi Zapad važne gospodarske in vojaške sile in izpostavi Dansko in Nizozemsko. Nemčija na naši strani pa bo pomenila močno in nezlomljivo silo od severnega Baltika do južnih Alp in v srednji Evropi." To je vojaško politično mišljenje generala Eisenhowerja glede vloge zapadne Nemčije v Evropi in v svetu.

General Eisenhower se je, ko je podal poročilo o delu njegovega glavnega stana, ki obstoja prvo leto, obrnil s posebnim uvodom na članice severno Atlantske zveze. Trdil je:

Ni vse zlato, kar se sveti, pa tudi ni vse črno, kar na videz kaže tako barvo. So uspehi in težave. Težave članice Severno atlantske zveze so poleg domačega gospodarstva, prispevkov za skupno zapadno evropsko obrambo, tudi v tem, ker so te članice zaposlene materialno in človeško v borbah na Koreji, v Indokini in na Malajskem polotoku.

Sončna stran te zveze je v vojaški pripravljenosti, v višini morale in tehnični usposobljenosti vojaštva. Pristop Turčije in Grčije k tej zvezi je bil pomemben korak. Gre za dvojce držav, ki imata samozavest in sta odločeni, da aktivno sodelujeta in pomagata.

Oprema vojske gre dobro svoj pot naprej. Na političnem polju se v zapadni Evropi postopoma gradi zbljevanje. Prišlo je do enatne uprave premoga in jekla, skuša se dobiti isti cilj na polju kmetijstva, električne sile, davčne uprave in drugih gospodarskih panog.

Eisenhower je ponovno podčrtal soudeležbo Nemčije, katero ceni in vidi v tej udeležbi važno garancijo za ohranitev miru. Stevilčna moč njegovih čet je bila že objavljena.

ELIZABETA BO KRONANA LETA 1953

LONDON, 2. aprila—Britanska poštna uprava je javila, da se bodo izdale za kronanje Elizabete, ki da se bo vršilo leta 1953, posebne poštne znamke. Datum in leto kronanja ni stvar poštne uprave, ampak dvora in sporazumu z vlado. K tej trditvi poštne uprave o kronanju v letu 1953 ni bilo nobenega komentarja od pristojnih krogov.

Iz bolnišnice

Iz bolnišnice se je vrnil na svoj dom poznani Mr. Frank Krivec iz 17705 Grovewood Ave., kjer se še vedno nahaja pod zdravniško oskrbo. Zahvaljuje se vsem prijateljem za obiske, darila, cvetlice in voščilne karte, ki jih je prejel. Prijatelji ga sedaj lahko obiščejo, mi mu pa želimo, da bi kmalu zapustil bolniško posteljo!

Novo balinišče

Vodstvo Ameriško jugoslovanskega centra na Recher Ave. prosi vse one, ki so obljubili pomagati pri delu za novo balinišče, da pridejo, kadar jim čas dopušča. Čas hitro beži in treba je poprijeti za delo, da bodo prostori pripravljeni, ko se sezona prične.

V valovih stavkovnega gibanja

V industriji jekla ni konkretne spoznanja. Obstaja možnost, da bo vlada zasegla jeklo. Ta možnost se je podčrtala v vladnih krogih. Ta rešitev, če ne pride pravočasno do sporazuma, bi bila Trumanu bolj simpatična kot pa uporaba Taft-Hartleyevega zakona, da se stavka, ki je itak bila odložena za polnih 90 dni, zopet odloži za 80 dni.

Podjetje Kaiser Steel v Oakland, Cal., je prvo, ki je prišlo do sporazuma z jeklarji.

Trideset tisoč nameščenecv Western Union družbe je danes zjutraj nastopilo stavko; 500 v Clevelandu in 2.000 v Ohio izven Clevelanda.

Ohio Bell Telephone Co. in nameščenci, zastopani v uniji CIO, so še v pogajanjih.

Enako je bila odložena stavka v californijski telefonski družbi na ponedeljek. Isto se poroča iz Detroita glede 18.000 Michigan Bell Telephone Co. nameščenecv, ki so stavko odložili enako na ponedeljek.

Iz Akrona poročajo, da je v podjetju Firestone Rubber nastopilo stavko nadaljnih 2.000 zaposlenih, tako da stavka v tej industriji 20.000 nameščenecv. Glede stavke v avtobusnem podjetju, ki je nastopila včeraj, ni novega momenta.

Premirje na Koreji na vidiku?

MUNSAN, Koreja, 2. aprila—Šf ameriške delegacije podpredsednik C. Turner Joy je na čelu ameriške delegacije za premirje od 10. julija 1951, ko so se začeli razgovori. Joy, kateremu je dejansko že imenovan naslednik, je napovedal, da zapusti Korejo zgodaj v poletju, ker gre kot upravnik ameriške pomorske akademije v Annapolis nazaj v Ameriko. Do takrat pa bo po izjavi admirala Joya doseženo premirje na Koreji.

NOVI PREDSEDNIŠKI KANDIDATI

WASHINGTON, 2. aprila—V demokratskih vrstah sta se pojavila za predsedniške volitve leta 1952 dva nova kandidata: Podpredsednik Alben Barkley je star 74 let in njegovi prijatelji trdijo, da je veliko južnjakov, ki ga silijo, naj kandidira. Barkley sam je zavrnil, da hočejo njegovi prijatelji po vsej Ameriki najkandidira in da bo vso stvar premislil in nato povedal svojo odločitev. Pričakuje se, da bo Barkley najavil, če kandidira ali ne, že ta teden.

V New Yorku se je postavil poseben odbor, ki bo vršil agitacijo za Averella Harrimana kot predsedniškega kandidata na demokratski listi. Harriman je sedaj na čelu urada, ki izvršuje program o medsebojni varnosti v okviru severno Atlantske zveze.

KEFAUVER V CLEVELANDU

Senator Estes Kefauver bo

KAJ PA LAUSCHE?

Iz Columbusa se poroča, da silijo prijatelji gubernerja Lauschea, da stopi tudi gubernjer Lausche na polje volilne borbe in naj se uvrsti med kandidate za ameriškega predsednika. Od svoje strani Lausche ponavlja, da nima druge politične ambicije kot da postane zopet gubernjer države Ohio.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
8231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HENDERSON 1-5311 — HENDERSON 1-5312
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev) 5.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

MOSKVA—NEMČIJA—KOREJA

(3)

Ameriški tisk se je o vseh teh vprašanjih ponovno in na široko razpisal. Moram reči, da sem bil sam radoveden, kake nove momente bo iznesel. Za mene novih momentov ni bilo. Tudi se mi zdi upravičena trditev, da ta tisk ne gre stvari do dna. Ni treba ponavljati, kar trdi. Tisti, ki so brali te članke v angleškem jeziku, bodo potrdili, da niso dobili preveč jasnosti.

Slovenski delavec v Ameriki, katerega interesirajo današnja svetovna socialna stremeljenja, bo izhajal pri presojanju sedanje položaja Nemčije, ruskega predloga za mirovno pogodbo z Nemčijo in sovjetskega gledanja na Evropo kot tako pod sledečimi temeljnimi vidiki:

Evrope ni brez Nemčije. Nemški narod ni socialno revolucionaren. Četudi je tekla zibelka marksizma, socializma in komunizma, delavske diktature in socialne revolucije v Nemčiji in sta stala ob njej ustanovitelja marksizma Marks in Engels, Nemčija je šla naprej svoja pota. Šele po prvi svetovni vojni je prišlo do socialne revolucije v prestolici Bavarske, načeloval pa ji je Kurt Eisner. Toda ta revolucija je bila v življenju nemškega proletarijata le —epizoda. Epizodo imenujemo dogodek, ki ni naravni člen v skupni verigi naroda. Toda iz istega Monakovega je kaj hitro razplamtela nemška nacistična revolucija, če naj se ta izraz sploh imenuje za to gibanje, in objela v kratkem času vso Nemčijo! Četudi je bila pred Hitlerjevim nastopom silno močna nemška komunistična stranka, nemška socialna demokratska stranka in njene frakcije, krščansko socialna stranka vključena v politično stranko nemških katolikov "Centrum," med zadnjo svetovno vojno ni bilo nikakih pomembnih uporniških-partizanskih nastopov. Kam so izginili vsi nemški socialisti in komunisti z vsemi njihovimi programi in to vkljub njihovi stoletni tradiciji?

Slovenski delavec v Ameriki, ki spremlja razvoj politične vzgoje narodov, ve, da nemški narod kot narod se ni politično odgojen in da je šele na poti, ko mu bo vedno lebdela pred očmi misel o skupnosti usode vseh Nemcev, kjerkoli bivajo, kakor je to slučaj pri politično zrelem Amerikancu in Angležu. Temu delavcu je tudi jasno, da se ta pot ne da ustaviti, ne da zaježiti, tudi če govori orožje. Potemtakem ne more niti Vzhod niti Zapad pričakovati, da bi ne prišlo do združene Nemčije, četudi tečejo leta—toda v kakšni obliki?

Slovenskemu delavcu je nadalje znano, da ni bilo političnih zvez med Nemčijo in Rusijo. Po francoski vojni leta 1870-1871 je sicer nemški kancler Bismarck sklenil pogodbo z Rusijo, ki pa je bila le epizoda z vso vsebino, kakor smo to označili v zvezi s to besedo. Kancler Bismarck je sicer čutil, da bi bila nemško-ruska politična zveza nekako naravna zoper premoč anglosaksonske rase. Vkljub temu vanjo ni verjel. Kot praktičen politik je raje šel v Italijo in Avstrijo in s tema državama sklenil trozvezo, ki je veljala do prve svetovne vojne. Hitlerjev dogovor s Stalinom leta 1941 o nenapadanju in o medsebojni pomoči ni bila niti epizoda, ker je vsakdo vedel, da nobena stranka podpisnice te pogodbe ne misli resno. Hitler je hotel imeti zavarovan hrbet, ko naj obračuna z zapadnimi državami Evrope, Sovjetska zveza pa naj bi preskusila svojo organizatorično moč, kako mobilizirati in kako zavarovati svoje vzhodne meje. Dogodki so dali tej razlagi prav. Hitler je napadel Sovjetsko zvezo vkljub temu, da je popreje z njo razdelil Poljsko in dovolil Sovjetski zvezi velike koncesije na račun baltičskih držav, Romunije in Finske.

Rusija si želi, vsaj po besedah zedinjeno Nemčijo. Vsak ljudskošolski otrok ve, da Rusija ne bo pristala na nobeno drugačno združeno Nemčijo, kakor na tako, ki bi bila izoblikovana po njeni zamisli. Demokratska Nemčija, kakor pojmuje demokracijo Zapad, bi uničila vse sedanje pridobitve Sovjetske zveze, bi ne bilo satelitske Poljske, ne Čehoslovaške, bi ne bilo ne Madžarske pod sovjetsko upravo, in bi prišlo do ureditve avstrijskega vprašanja. Obratno pa ve enako vsak politični otrok, da Nemci, tudi oni iz vzhodne Nemčije, ne marajo sovjetsko-ruskega nadzorstva nad seboj. Kakšen razlog ima torej novi sovjetski predlog po zedinjeni Nemčiji?

L. Č.

Urednikova pošta

KONCERT GLASBENE MATICE

CLEVELAND, Ohio — Kot običajno, bo naša Glasbena Matica podala svoj spomladanski koncert v nedeljo, 20. aprila ob 4. uri popoldne v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

Upravičenemu pričakovanju našega občinstva pri prireditvah Glasbene Matice za dober užitek bo tudi to pod ugodno.

Na programu, kateri vsebuje večinoma zborove skladbe, kar mislim se tudi našemu ljudstvu najbolj dopade, bomo slišali najljepše skladbe kot: Vilhar-Zornmanovega "Mornarja," Foersterjevo "Ave Marija" iz opere "Gorenjski Slavček," Verdijev "Zbor sužnjev" iz opere "Nabucco," K. Maškovo "Pri zibelci," Rubinsteinova "Rajsko pesem," Straussovo "Finale" iz operete "Netopir" in slovesno Handelovo "Alelujo" iz oratorija "Mesija,"

Slike v Domu zapadnih Slovencev

CLEVELAND, Ohio—V nedeljo, 6. aprila bodo predvajane slike iz Jugoslavije, posnete tam po Andy Turkmanu lansko leto. Te slike so v zelo lepih naravnih barvah in se vam zdi, ko jih gledate, da res uživate resnične krasote Slovenije, katere naravnih lepote nismo znali preje ciniti.

Videli boste pridne žanjice v Poljanski dolini, kosce v Idriji, furmane pri Postojni, izvirke Soče, Bled, Bohinj, Kamniške planine, Begunje, Vrhniko, Predjamski grad, Ig pri Ljubljani, Spodnji Kašelj, Planino, nove hiše v Cerknici, vas Lipenec, Turjak, Žužemberk in Novo mesto na Dolenjskem, vinske gorice in še več krasnih stvari.

Pričetek predstave bo ob 5. uri popoldne. Vstopnina bo samo 75 centov. Ves prebitek je namenjen reliefnemu odboru Progresivnih Slovencev in za nakup brizgalne v Loški dolini.

Torej, pridite, imeli boste par ur krasnega užitka, poleg tega boste pa pomagali potrebnim v domovini.

Na svidenje v Domu zapadnih Slovencev, 6818 Denison Ave. v nedeljo, 6. aprila 1952.

Ložanka.

Na proslavi petindvajset letnice čitalnice SDD

CLEVELAND, Ohio—Na proslavi 25-letnice čitalnice SDD v nedeljo, 16. marca je bil predvajanje veličasten spored slovenske pesmi, podane od vseh pevskih slovenskih zborov Clevelanda in okolice. Bil je to nekaki skupni zaključek zimske sezone v prirejanju njih koncertov.

Kot prvi na tej prireditvi so nastopili naši malčki Mladinskega pevskega zbora SDD, tretja generacija slovenskih priseljencev. Zimska sezona se je zaključila in že se je oznanjalo spomladansko sezono vseh teh pevskih zborov.

Prvi bo zopet naš priljubljeni in veliko obetajoči pevski zbor naših tal malih, ki se ga je napovedovalo, da se vrši v nedeljo, 6. aprila v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. Gotovo, da bo tudi sedaj kot vedno, dobro posečen od vseh onih, ki ljubijo slovensko pesem in razumejo nje vpliv na mladino kot odrasle.

S tem se jim da novega poguma v njih vztrajnosti. Obenem se bodo navdušili tudi drugi slovenski domovi po Clevelandu, da se tudi oni potrudijo, da ustanove svoje mladinske pevske zbrove. Tako se bo zagotovilo obstoj te lepote doneče in v srce segajoče naše slovenske pesmi še za mnogo let v tej deželi.

Vse priznanje staršem in drugim poštvovalnim osebam, ki se trudijo, da si naš slovenski na-

katera mislim bo prvič nam podana in res naj tu omenim, da šedandanes jo v Angliji ljudje stogre poslušajo. Če pomislimo, da je ta skladba izšla že leta 1742, vemo, da je res impozantno delo.

In tako naj tu omenim le par točk programa, o katerem bomo več poročali pozneje.

Tu gre našemu cenjenemu občinstvu vabilo, da složno posetite ta najlepši koncert in na ta način izkažete priznanje Glasbeni Matici za njeno odlično delo pod vodstvom Mr. Anton Shubelja.

Pomnite, sedeži za ta koncert bodo vsi rezervirani, zato je nič ne odlašajte! Vstopnice po \$1 in \$1.50, se kot vedno dobe pri pevcih Glasbene Matice, pri Anton Shubelju v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. in v Oražmvi trgovini istotam.

E. Safred.

raščaj potom kulture ustvarja lepše duhovno in telesno življenje.

Torej, na svidenje v nedeljo, 6. aprila v Slovenskem delavskem domu, 15335 Waterloo Rd. Joseph Jauch.

Predavanje, bazar in Dan Progresivnih Slovencev

CLEVELAND, Ohio—Najprvo vam sporočam, da po seji krožka št. 1, ki se vrši nocoj, 3. aprila, bomo imele zelo zanimivo predavanje. Predaval bo Mr. John Meadlaw o "socialnem varovanju" (Social Security Benefits). Ker bo predavanje zelo zanimivo, ste vljudno vabljeni, da se ga udeležite. Članice, pridite gotovo točno ob 7.30 uri na sejo, ker takoj po seji bo predavanje. Predavanja se lahko udeležijo tudi moški in ne-članice. Vstopnina je prosta.

V soboto, 5. aprila pa prireditelj velik bazar naše mlade članice od krožka št. 7 Progresivnih Slovencev. Ker ta dekleta šivajo že celo zimo, bodo gotovo imele nekaj posebnega na bazarju. Oddala bodo tudi nekaj krasnih dobrot, katere so same našle. Me starejše članice pokažemo, da cenimo njih delo s tem, da se udeležimo njih bazarja. Zato ne zamudite ga v soboto, 5. aprila v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. Bazar se prične takoj popoldne.

Na 3. in 4. maja pa bomo Progresivne Slovence praznovala svoj Dan v Chicagu, Ill., kjer se dekleta od krožka št. 9 že pridno pripravljajo za ta dan. Pričakujemo, da se nas udeležijo veliko števil. Članice, katere nameravate iti in se udeležiti banketa, sporočite to na naši seji nocoj. Cena vožnji s busom je okrog \$15 na oba kraja, vlak pa stane \$24.69, istotako na oba kraja. Več o tem bo še poročano.

Theresa Gorjanc.

KOVAČ NA LUNI

Temno pego na površju lune, ki s pomočjo domišljije predstavlja nekako človeško figuro, Slovenci imenujemo kovača na luni. Ameriški izraz za tisto pego je Man in the Moon. Ameriški znanstvenik dr. H. C. Urey je mnenja, da so tiste temne pege velikanke jame ali prepadi, v katerih globine ne seže sončna svetloba, luna pa nima lastne svetlobe. Tiste jame da so povzročili ogromni asteroidi, to je kosi nekega razbitega planeta, ki so pred tisoči milijoni let padali na luno. "Kovača" na luni da je povzročil asteroid, ki je meril najmanj 120 milj v premeru. Med planetoma Marsom in Jupitrom kroži še danes okrog 1,500 asteroidov, ki merijo v premeru od 10 do 500 milj; toliko so jih ugotovili znanstveniki. Luna nima niti zraka niti vode in svetloba, ki nam jo daje, je samo odsev sončne svetlobe.

—NOVA DOBA

Odlična gosta iz domovine

CLEVELAND, Ohio—Te dni imamo clevelandski Slovenci v svoji sredini odličnega znanstvenika iz Slovenije, antropologa dr. Boža Škerlja in njegovo soprogo, ki sta pred dobrim mesecem prispela v Zedinjene države na enoletno študijsko potovanje na povabilo Rockefellerjeve ustanove. Točasno študira profesor dr. Škerlj v Peabody muzeju slovit harvardske univerze v Cambridge, Mass., kjer bo ostal do meseca junija, nakar odide v Minneapolis, Minn., za tri mesece od tam pa v zapadne države kot New Mexico, Arizona in Californijo.

Naravno je, da si želite dr. in Mrs. Škerlj o priliki bivanja v novem svetu ogledati tudi našo slovensko metropolo, kjer si je ustanovilo svoj dom največje število naših ljudi, ter si zgradijo tudi devet narodnih domov in dokaj drugih organizacij in institucij, da je naša naselbina zaslovela tu in onkraj morja.

Ker je želja dr. in Mrs. Škerlj, da bi si tekom njih tridnevnega obiska Clevelanda čimbolje seznanila z našimi ljudmi in aktivnostmi prireditelj Progresivne Slovence njima v počast družaben večer v petek, 4. aprila v prizidku Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave. in prijazno vabijo našo javnost na udeležbo.

Vprašajte za vstopnice pri sledečih: Mrs. Cecilia Subelj, Mrs. Viki Poljšak, Mrs. Theresa Gorjanc, Mrs. Mary Šter, Mr. John Pollock in Mr. Joseph F. Durn.

Mr. in Mrs. Škerlj pa kličemo: Iskreno dobrodošla in da bi odnesla najboljše vtise iz našega Clevelanda in naše nove domovine!

Josephine Petrič.

ALFONZ GSPAN:

IZ ZGODOVINE SLOVENSKE KNJIGE

(Nadaljevanje)

V Prešernovem času gre setev, ki so jo opravili naši pisci prejšnjih dob bogati v klasje. Naše slovstvo vzbudi zanimanje tudi onkraj domačega plota. Reakcionarna cenzura sicer ovira njegov razmah toda že se čutijo boljši pogoji, da se knjiga razširi, namreč: razvijajoče se šolstvo. Če velja, da tiskarji prejšnjih dob niso čutili slovensko, potem se tudi v tem pogledu razmere obrnejo na bolje ko prevzame eno ljubljanskih tiskarn Jožef Blaznik. Ne le da je ta svojo ofinico izpopolnil z modernimi stroji za brzi tisk, litografijo in vlivanje stavnega materiala, marveč je tudi sam dajal pobudo za izdajanje raznih knjig in časopisja. Tiskal je gotovo vse najimennitnejše ljubljanske tiske tistega časa kakor n. pr. Metelkove in druge učbenike in meteljični pesniški zbornik Kranjsko Čebelo. Korytkovo izdajo slovenskih narodnih pesmi prvo slovensko izvirno povest. Srečo v nesreči Prešernov Krst njegove Gazele in Poezije skrivaj pa še Sonetni venec. Smoletove edicije ter poučne knjige za Kmetijsko družbo in Bleiweisove Novice. Svojske zanimivosti so Blaznikovi tiski v čipevščini in otavščini dveh narčnih indijanskega jezika, ki se prej sploh še nista tiskali. Gre za dela misijonarja Friderika Barage. Ta je razen nabožnih knjig za Slovence oskrbel tudi slovnice, slovarje, molitvenike in podobno za omenjene ameriške staroselce. Večino teh knjig pa so tiskali v Parizu, Buffalu, Detroitu in Cincinnati. Za Ljubljano je na prvem mestu spet Celovec z deli Urbana Jarnika, Ahačlovo zbirko pesmi in nekaterimi Slovnikovimi knjigami.

Ivo Pirkovič:

ČUDEŽ BELE POLITIKE POD GORJANCI

(Nadaljevanje)

Nazadnje je Janko Debeljak zajetim kmetom še zapretil, da bodo vsi, ki ne pristopijo k belim oddelkom, odgnani v Italijo in tam internirani. Za premislek jim je dovolil pet minut časa.

In to dobro, pobožno ljudstvo izpod Gorjancev, ki je vedno brez pomisleka in obotavljanja poslušalo svoje duhovne gospode in njihovo voljo, je sedaj drugič rešilo svojo ogroženo čast: odločilo se je rajši za pregnanstvo v sovražno tujino, kot pa da bi se z "angleškim orožjem" pod okupatorjevo zastavo borilo za kralja Petra," kakor je terjal beli poveljniki.

Prav vsi? Ne! V množici pogumnih se vedno najde strahopetec, med odločnimi vedno slabih, med zvestimi tudi zavrnjen izdajalec. Kramarjev Lojze z Grb pri St. Jerneju, piroman, ki je že pred leti iz neugnane strasti do ognja ljudem požigal, da so kmetje z vilami in pihalnicami cele noči pred njim stražili svoje domove, ta strašni, nasilni človek je stopil naprej, za njim pa s težkim srcem zbegani, ustrahovani in omahujoči, počasi kapajoči, še nekateri redki, vsega deseti del prijetih kmetov—30 slabotnejših iz tristoglavne mrmrajoče množice.

Glejte, takšno je bilo rojstvo bele garde v šestih občinah pod Gorjanci, ki so zapisane za najbolj belogardistične v naši deželi—rojstvo iz posilstva in nelegitimnosti.

Odslej so se vršili pogoni na svobodne kmete prav tja v zimo in so Italijanom pozneje pomagali že tudi prvi belogardisti, ki jim je v belih suknjah pod brenom tujeja osvajačevega orožja polagoma kamenelo srce za strašno narodovo nesrečo in za plemenito in ponosno človeško dostojanstvo.

To je bilo tiste mesece, ko so partizanski poveljniki po vsej deželi in tudi v Gorjancih iz svojih čet odpuščali vse omahljive in plašne, da bi uporniki postali močni za težke obrambne boje, ki so se bližali od zahodnih meja pregažene domovine.

Zgodba o nastanku domobranstva pod Gorjanci pa je še neverjetnejša in mračnejša. Omeniti jo hočem samo bežno; saj bo treba tudi o njej o priliki napraviti podroben obračun.

Trindvajsetega oktobra leta 1943 so za plazom nemške ofenzive pod Gorjanci ostajale vasi v plamenih in kupi trupel prostreljenih kmetov, kakor je bilo nekje že popisano. V mrkogledih oddelkih Hitlerjeve telesne straže—SS Division Adolf Hitler, Leibstandarte des Fuhrers—so se skrivali preoblečeni belogardisti, izbrani iz kostanjevške čete kapitana Vuka Rupnika. In ko so žene in-dekleta po dolini zbijale preproste zaboje ubitim možem in bratom za krste, sta župnik Cerkovnik in kaplan Mohor, ki sta bila po zmagi nad Italijani zbežala k Nemcem, pošljala iz varne Kostanjevice kurirje v svojo faro in čez, v vasi onkraj Tolstega vrha, z novicami, da se pripravljajo še hujša nemška ofenziva, ki da bo brez obzira in razlikovanja pobijala vse, ki jih bo zalotila še žive po domovih; da naj se ljudje rešijo k Nemcem, čez 14 dni pa da se bodo za hrbot ofenzive vračali lahko zopet na svoje domove.

In kamor so sli prihajali, so se dvigale cele vasi in, kakor brezumne od prestane grozote in strahšč, se hujšega, drvele v utrjeni kostanjevski otok, ki so ga sredi Krke držali Nemci.

Ofenzive ni bilo, iz nemško-domobranske pasti v starodavni Kostanjevici pa se je le malokomu posrečilo uteči. Prevaranim kmetom so veleli podpisovati neke papirje, jih preoblekli v vojake in jih v zaledju mesteca začeli uriti v orožju.

Katoliški dnevnik je s pohvalno pisal o zavedni "dolini tisočih domobrancev."

Ta dolina pa je segala le do Brusnice. Tam je namreč Gubčeva brigada župnikov sle zaslačila in se je zato prav tam tudi ustavil val panične "domobranske mobilizacije"—brezumna bega kmečkih množic pred strahom smrti.

Iz strahu pa se rodi lahko le malodušje. Zato so bili kakor slak ob tujem plotu: ko se podre plot, ki daje slaku oporo za dokončno rast, pade kakor izpodsekan tudi slak.

(Po "Slovenskem poročevalcu")
KONEC

Mali slavčki vabijo na koncert in igro

CLEVELAND, Ohio—Slovenski Mladinski pevski zbor SDD v Collinwoodu priredi v nedeljo, 6. aprila v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. koncert in igro.

To je edini Mladinski pevski zbor v Clevelandu, ki še obstoja, dasi je v zboru zastopana že druga generacija tu rojene mladine. Zbor se nahaja pod vodstvom dobrega in delavnega pevovodja Mr. Greguriničca. Vsej tu rojeni mladini, ki se udeležuje pri pevskih in dramskih zbiorih, moramo dati vso čast in podporo.

Da ta edini mladinski pevski zbor še obstoja, se moramo zahvaliti našim trdim in neustranim delavcem, ti so: Mr. in Mrs. John Trlep, Mrs. Vidrih, Mr. in Mrs. Tomšič in še nekaj drugih.

Javnost je vljudno vabljen, da pride poslušat naše mlade slavčke v nedeljo, 6. aprila in jim damo s tem pobudo in moralno zadoščenje za njih nadaljno delo.

Po koncertu in igri se vrši v spodnji dvorani zabava in ples.

Torej, pridite, ako hočete imeti en dan prijetno zabavo v dobri družbi!

John Medvešek.

Fran Milčinski:

Cvetje in trnje

O TREH MICKAH

(Nadaljevanje)

Saj sta bila oklešček in fizičlovka skraja namenjena prav za prav njemu. Ali ko sta Smukova in Rotička spoznali položaj, sta obrnili svojo silo njemu v prid in zoper skupno sovražnico, pričetnico vsega zla. In sta jo hitro ugnali in temeljito, da je odnehala in odstopila.

Potem je Smukova z dolgima prstoma vzela rešenemu Smuku iz rok znamenito frizuro, se namrdnila, rekla: "Fej!" in jo vrgla za sovražnico. In Rotička je z orjaškim glasom, ki se ga je lahko čulo do cerkve zgoraj, in do postaje spodaj, namignila, ako bi se ljubljanska ta slina in skomina še kdaj prikazala v teh krajih, naj že preje obudi kes, kajti potem utegne biti prepozno.

Dobri Smuk pa je bil takšen, da je obema pritril rekoč: "Hardun!" Kratko in jedrnat!

Zakonski par brez otrok
išče stanovanje s 3, 4 ali 5 sobami. Oba zaposlena in zanesljiva. Ako bo imel kdo kaj primernega v collinwoodski naselbini ali v bližini E. 185 St., je prošnja, da pokliče KE 1-8140 ali KE 1-7616

EUCLID POULTRY

549 EAST 165th ST., KE 1-8187 Jerry Petkovšek, lastnik
Vsakovrstna perutnina in sveža, prvovrstna jajca. Sprejemamo naročila za perutnino za svatbe, bankete in veselice, itd.
NEKAJ POSEBNEGA: Prodajamo kokoši tudi zrezano na kose ter si lahko nabavite samo one kose, ki vam najbolj ugovajajo.

VELIKONOČNO NAZNANILO!

LOUIS NOVAKA

NOVA MESNICA na 826 EAST 200th ST.

Se priporoča vsem našim gospodinjam v Euclidu

pri nabavi dobrega, svežega mesa in posebno

za VELIKONOČNE SUNKE — DOMAČE NAREJENE

ŽELODCE in KLOBASE

ULJUDNA POSTREŽBA

KEmore 1-2251

MI DAJEMO IN IZMENJAVAMO MERCHANTS ZNAMKE

The BAILEY Co's

4 popolne modne trgovine

VROČINO ODVRČAJE...NEPREMOČLJIVE...INSULIRANE

Equality

Vinyl plastične

NAMIZNE PODLOGE

\$2.98

Mere 53x53 inčev

Mere 53x71", \$3.98

Mere 53x90", \$4.98

Sedaj si vsaka hiša lahko privoščiti protekcijo za mizo v obednici... za POLOVICO cene po naročilu in tesno prilagajajoč se podlog. 3 plasti debele... vrh je iz močnega vinyl plastika... notranjost je napolnjena s izolacijo, ki se ne segreje... spodaj je močna plastika, ki se ne sprjemlje. Prilagodijo se mizi vsake oblike.

TELEFONSKA NAROČILA Cherry 1-3820

Preobratne... pralne
živo barvne patchwork

Plahte

\$5.98

Nereg.
\$8.98
vrste

Poletne patchwork plahte velike mere 80x84"... privlačni vzorci v roza, plavi, zeleni ali temno rdeči barvi. Samo 300 komadov teh plah po nenavadno nizki ceni, \$5.98.

TELEFONSKA NAROČILA Cherry 1-3820

BAILEY'S četrti nadstropje in v vseh
podružnih trgovinah

No, s tem otrokom izjemoma ni bilo posebnih križev, kajti Menartovi so ga brez besed in prerekanja vzeli za svojega in ga lepo vzredili in vzgojili in mlada Micka je bila ubogljiva, rada je delala in rada molila, zato je pa tudi dobila o svojem času enaki delež kakor drugi.

Le o Smukovih še par besedi. Dobri Smuk je polagoma res zlezel pod kuratorja, kakor je kazalo že od kraja. Njegova žena pa je ostala pridna in poštena. Morebiti bo še kdaj srečna. Toda s tem dedcem ne!

Zakaj pijanec je kakor prasič: če se prasič navadi v rž, jo moraš pobiti ali pa rž požeti, ne pobješ se ne!

S to lepo domačo priliko, bisserom narodne modrosti, pa končam.

KONEC

PREKOP SOO

Tam, kjer naša država Michigan meji na kanadsko provinco Ontario, je bil pred desetletji zgrajen prekop Soo, ki veže jezero Superior in Huron, kar od tam omogoča plovbo v jezero Michigan in jezero Erie. Na michiganski strani prekopa je mestec Sault Ste. Marie in na kanadski strani mestec istega imena.

Prekop z velikimi zatvornicami je močno zastražen, kajti preko tega preliva prevozi parniki 85% ameriške železne rude za plavže in jeklarne v Illinoisu, Indiani, Ohio, Pennsylvaniji in vzhodni Canadi. Ogromni tovorni parniki, ki plovejo po naših Velikih jezerih, prevozi skozi zatvornice prekopa Soo več rude in drugega blaga na leto, kot ga je prevoženega skozi Sueški in Panamski prekop skupno. To kljub dejstvu, da so zatvornice prekopa Soo štiri zimske mesece zaprte.

—NOVA DOBA

Jovan Hadži:

DEČEK ALI DEKLICA

I.

To prastaro vprašanje, ki se vedno znova postavlja, ne zaniha le starše, ko pričakujejo prirastka, temveč — v spremenjeni obliki, na primer teliček ali telička? — tudi kmete. Temu vprašanju pa se navadno pridružuje še drugo, ali ni mogoče po želji vplivati na spol zarodka oziroma otroka ali mladiča? Menda ni biološkega in s tem tudi medicinskega problema, ki bi dal povod za toliko različnih domnev ali hipotez, kakor vidimo v primeru problema, kaj odloča o spolu mladiča, kdaj se o tem odloča in ali se ne bi dalo umetno vplivati na samo odločitev.

Glede človeka samega so minili časi, ko je rešitev tega problema v praktične namene bila pereča. V demokratski in socialistično urejeni človeški družbi je prav vseeno, ali se rodi deček ali deklita. Glavno je, da se po naravnem zakonu povprečno narodi enako število dečkov in deklic. Le v časih, ko so se v družini podedovali privilegiji — spomnite se le na prestolonaslednike v dednih monarhijah — in sicer le na moške potomce, bi bil zdravnik porodničar lahko zaslužil veliko nagrado, če bi vedel svetovati, kaj naj starša storita, da bo zanesljivo deček.

Drugačno je vprašanje v kmetijstvu. Tukaj je človeška druž-

ba zelo interesirana na tem, da se ugodno reši problem določanja spola pri domačih živalih, prav po potrebah in načrtih ekonomije. Prav zato se znanstveniki trudijo, da rešijo problem tako imenovano dedovanje, pravilneje izraženo določanje ali determinacije spola. V tej smeri so sedaj naredili odločilen korak naprej in o tem hočemo poročati. Vendar bo treba odkriti, ki se je posrečilo sovjetskemu biologu Šrederju, še preveriti v drugih laboratorijih. Da bi lahko domneli delo Šrederja, je potreben kratek uvod s področja nauka o določanju spola.

Z izjemo tako imenovanih najnižjih organizmov, ki so obenem tudi med najdrobnejšimi in ki jih ne moremo prav šteti ne med rastline in še manj med živali (bakterije in sinje alge), vidimo povsod v okviru ene in iste vrste posebne na osebkih izražene znake in lastnosti dveh oblik. Te razlike se pri nekaterih vrstah kažejo le redko, od časa do časa, pri drugih so vsaj na odrahljenih osebkih stalno vidne in aktivne in sta bodisi obe obliki izraženi v vsakem osebku (indivduumu) — tedaj govorimo o obojespolnosti in hermafroditizmu, kakor je izražen na primer pri deževniku in vrtnem polžu — ali pa je vsaka izmed obeh oblik, to je moška in ženska oblika, iz-

ražena le v enem osebku (samcu in samici); temu pravimo ločenost spolov ali gonohorizem.

Do tako splošne uveljavitve spolnosti je očitno prišlo v teku dolgotrajnega razvoja živega sveta v zvezi z veliko prednostjo, ki jo spolnost nudi organizmom s tem, da je povezana s ploditvijo in ki sestoji v tem, da se organizmi tako hitreje in laže spreminjajo, to je prilagode sprejemam okolja, v katerem živijo. Bistvo spolnosti (seksualizacije) je namreč v tem, da pride do oploditve, to je spojitve v najozjem pomenu besede dveh celic v eno samo (oplojeno jajce) in s tem do mešanja lastnosti dveh ascendenc (prednikov), to je obeh staršev.

Vidne splošne razlike so izraz razlike v načinu presnavljanja ali metabolizma, to je v kemizmu, ki vpliva na zelo različne življenjske morfološko-fiziološke manifestacije tja do najsubtilnejših udejstvovanj možgan (nagone, občutke, mišljenje). Sedaj se postavlja vprašanje, ali je odklon tega metabolizma ali seksualizacije z vsemi posledicami za celico in celotni organizem v smeri enega ali drugega spola nekaj absolutnega v smislu, da je odklon v drugo smer izključen? Če sam obstoj tako številnih vrst organizmov hermafroditnega značaja priča za neverjetnost absolutne različenosti.

S časom se je nabralo toliko dejstev, v naravi opazovanih ali s poskusi dognanih, da je nem-

ški biolog Hartman mogel formulirati prav dobro utemeljeno teorijo o splošni potencialni bi-seksualnosti. Ta nauk uči, da ima vsaka celica in torej vsak organizem zmožnost, pomakniti svoj presnovo ali metabolizem in s tem preiti v neko posebno spolno stanje v smer enega ali drugega spola (+ ali -). O smeri diferencije odločajo notranji in zunanji činitelji različnih vrst. Organizem pa lahko vztraja v indiferentnem stanju daljši ali krajši čas ali pa preide iz enega aktivnega stanja v drugo z vsemi mogočimi vmesnimi stopnjami.

(Dalje prihodnjic)

ISČE SE STANOVANJE

ISČE SE STANOVANJE

Slovenska dvojica želi dobiti stanovanje s 3 ali 4 neopremljenimi sobami. Najraje v naselbini med St. Clair in Superior Ave. Pokličite kadarkoli HE 1-9887 ali HE 1-2470

HIŠE NAPRODAJ

Hiša za eno družino

je naprodaj v Euclidu, v slovenski okolici, blizu Tracy Ave. Ima 6 sob, forniz na plin, garažo za dva avta, lepi vrt. Vse je v najboljšem stanju. Cena je zmerna in se lahko takoj vselite.

Pokličite

Matt Petrovich

BROKER

KE 1-2641

U Mandelnovi trgovini čevljev Samo za 3 DNI

se bo dalo **POPOLNOMA BREZPLAČNO**
EN PAR ŽENSKIH NYLON NOGAVIC
najboljše kakovosti, z vsakim nakupom ženskih čevljev.

NE ČAKAJTE!

Dobite brezplačno darilo.

KUPITE SEDAJ!

Ne pozabite, da je ta posebnost

samo pri **MANDELNU** na **6125 ST. CLAIR AVE.**

Vse naše

NOVO SPOMLADANSKO

in

VELIKONOČNO OBUVALO

NARODNO ZNANEGA IZDELKA,

za moške, ženske in otroke,

je vključeno v tej

VELIKANSKI POSEBNOSTI

CENE SO OD

\$3.98

NAPREJ

Da ste deležni tega popusta, prinesite izrežek tega oglasa z vami

Mandel Shoe Store

6125 ST. CLAIR AVE.

dvoja vrata od North American banke

JOHAN BOJER:

IZSELJENCI

ROMAN

(Iz Norveščine prevedel Božo Vodušek)

(Nadaljevanje)

Per znova pravi hm in mora znova premišljevali. Nazadnje se poigra z brado in odgovori, da mora biti cerkev norveška.

Vendar Morten najde rešitev. "Kupili bomo zvon in orgle," pravi Peru. "Lahko nama jih poceni prodasta. Za nekaj mernikov pšenice."

Tedaj se zjasni Peru obraz. To pa je druga stvar. Na to pristane.

Morten se takoj dogovori z rdečebračcem. In pristavi, da je samo po sebi umevno vsak dobrodošel v cerkvi, Irec pozdravi s klobukom in gre. Ta mož je pač tudi vse leto dni živel tukaj v divjini in neprestano pogrešal svetišča. Zda se je naravnost oklenil tega, ki so ga končno postavili. Ali videti je prav tako, kakor bi ga hoteli krščanski bratje odgnati.

Tik pred posvetitvijo je sklical Morten sestane, da bi dobila občina urejeno vodstvo, in izvolili so stavbni odbor za občinski svet. Spet stari naseljenci. Neprestano oni. Saj ni bilo

čudno, da je marsikdo pričel govoriti.

Pri tej priliki je povedal, s čim bo cerkev znotraj okrašena, in je dodal, da še nimajo nikake oltarne slike. Vendar, ali mu dovolijo obesiti nekaj, kar je pravkar dobil od svoje matere? In pokazal je prt, ki ga je brat prinesel s seboj.

Norveške barve! Spominjalo je na zastavo. In bila je domača tkanina. Marsikaka žena v stari domovini je tkala take prte v čast in okras. Gladili so ga z rokami. Ne, kaj takega!

"Ampak preden ga obesimo, moramo vprašati župnika," je predlagal Morten.

Tedaj pa je udaril Per s pestjo po mizi. Župnika! Ne, vraga, to vendar mi sami odločamo.

In tako napoči dan s sijajnim solničnim vremenom. Sirokolistna pšenica valuje na ravnini. Niso več krpe njiv, kakor pri kočarjih v stari domovini. Ne, ravnine posejane zemlje so. In kmalu bo nemogoče pomagati si medsebojno pri delu. Vsa posameznik potrebuje ljudi in stroje zase.

V takem pričakovanju je pravi dan za posvetitev cerkve poljedelcev. Zda se oglasi zvon iz malega zvonika. To je Oluf Skaret, že več dni se je vadil in končno je prišel veliki trenutek. Zda stoji tam zgoraj in zvoni in zvoni prve glasove zvana preko prostrane zemlje. Fant je star sedemnajst let, nikdar še ni bil občutil takega vznemirjenja. Zdi se mu, kakor bi mnogo milj naokrog vztrepetavala prerija in se izpraševala: Kakšen tuj glas je to? Spala je tisoč let, zda se mora prebuditi. Ding, dong: kaj je to? In škranec visoko v zraku—ali ne bo utihnil? Ali ne poslušajo polja, koče, razsejani oblaki? Ding, dong, ding, dong! Oluf zvoni in zvoni in čuti kakor neki klic. Zda ve, kaj hoče postati na tem svetu.

Župnik je prenočeval pri učitelju Bergu, ki bo igral danes na orgle. Drug ob drugem prihajata, župnik že v črnem talarju in z nabranim ovrtnikom, v roki nosi veliko knjigo z zlatim križem, učitelj na novo obrt in v praznični obleki. In daleč in daleč z ravnine prihajajo ljudje. Zda se ustavijo in poslušajo zvonjenje. To je velik dan. Končno je napočila tukaj v divjini nedelja, poslušaj, zvoni! Mnogo so tukaj pretrpeli, revščine in muk, trdih zim, razočaranja in predvsem domotožja, ali poslušaj! Tudi tukaj je zrastle krščanske bivališče, naselbina s cerkvo in zvonovi, ki jim bodo od zdaj zvonili vsako nedeljo in praznik.

TEKOM ČASA,

ko se zobozdravnik

nahaja na St. Clair Ave. in East 62nd St., je okrog 25 drugih zobozdravnikov v tej naselbini prakticalno in se izselilo, dočim se dr. Župnik še vedno nahaja na svojem mestu.

Ako vam je nemogoče priti v dotiko z vašim zobozdravnikom, vam bo Dr. Župnik izvršil vsa morebitna popravila na njih delu in ga nadomestil z novim. Vam ni treba imeti določene dovoza.

Njegov naslov je

Dr. J. V. ZUPNIK

6131 ST. CLAIR AVENUE
Tel. ENdicott 1-5013
vokal East 62nd Street; vohod samo na East 62nd Street.
Urad je odprt od 9.30 zj. do 8. zv.

Dr. J. V. ZUPNIK

Najbolj čudna vozila prihajajo preko zemlje brez vsake poti, prerijski vozovi z volovsko vprego, polni žensk in otrok. Seveda, v diru ne gre, vendar se voli le premaknejo, samo treba jim je pustiti časa. In vmes je kuberull s kolesi kakor z mlinskimi kamni in samo s par deskami počez, kjer sedijo žene in otroci. Može hodijo poleg in voli vlečejo. Irec in Nemec in nekoliko drugih farmarjev, ki so se z denarjem v žepu priselili iz vzhoda, se vozi v visokih kočijah z dvojno vprego. Starim naseljencom pa tako ni treba napraviti nikake poti. Prihajajo z počasnimi koraki, večidel v prazničnih oblekah iz stare domovine. Tam je Kal s svojimi. Pavlina Skaret je zda prav za prav odrastla; dobila je novo obleko, ki ji jo je napravila Ana, Perova žena, in jo ruto z rdečimi pičicami. Maha z velikimi rokami in videti je odrastla, če bi se le malo bolje držala. Kaj je že preveč težko delala, ko je pomagala očetu? Kar se Kala tiče, danes nima kučme, ampak široki klobuk, ki ga je zanj kupil Morten v mestu. Karen je v isti obleki in v istem ogrinjalu kakor tisti-krat na dražbi, preden so potolbili semkaj. Ali na konec roba je kanila dišečo vodo in v roki nosi molitvenik. Vendar je spet na poti v cerkev. Anders hodi zraven svojega očeta, plavalas s širokimi usti, in poveznili si je slamenik na uho. Ampak Siri je zaostala. Ni sklončala svoje nove obleke do nedelje. To jo je tako užalostilo, da je danes ostala doma in jokala. Vendar pogledajte—ali ni to ona, ki le prihaja za njimi? V roki bihti čebriček, čisto nov, še ne rabljen, odkar je bil kupljen v mestu. Saj to mora vendar nekoliko pomagati, da ljudje ne bodo toliko gledali stare modre dedeljske obleke? Seveda mora pomagati, čebriček es tako blešči v soncu. Solze so uahnile. Siri gre vendarle v cerkev.

Tam pa sta Per in Ana z najstarejšim fantom v sredi, mlajšega pa nosi oče na levi roki. Zdi se, da bi bil ta orjak lahko oče vsej občini, tako pa prihaja samo z ženo in z dvema otrokoma. Ana kar izgine poleg njega, čeprav je zelo vitka in lepa.

In tam prihajata Ola Vatne in Elza s svojima malčkoma. Eten je že dosti velik, da lahko koraka med njima, drugega nosi Olo v naročju. Ola kljubovalno gleda. Kolikor ljudje spoštujejo njegovo ženo, tako malo cenijo njega. Na voznjah v mesto se ne zna obvladati. To je res. Ampak doba med posameznimi voznjami je vendar zelo dolga. Ali ni svojega kosa zemlje prav tako hitro obdelal kakor drugi? In vendar nihče ne glasuje za nj, kadar volijo odbornike.

Je pa že Anton Noreng drugačen mož. Prižnica mu je napravila dober glas. Jasnjo je bilo, da so mu morali poveriti kako službo, in tako je postal cerkovnik. Danes bo sedel v koru in vodil petje. Prihaja v modri obleki in s slamenikom na glavi. Neopetjen, zastaven fant okrog petindvajsetih let.

Nekaj otrok je prišlo bosih preko prerije. Sedijo ob cerkveni steni na tla in si obuvajo nogavice in čevlje. Nekoliko mož stoji okoli groba, na katerem je zasajen belo pobarvan križ. Dozda je ta grob edini. Govore o možu, ki počiva v njem, Erika Fossa ne bodo tako kmalu pozabili.

Cerkev? Sicer ni večja od molitnice, vendar ima zvonik, križ na zvoniku in zvon. Ime veliko pomeni. Ljudje so hoteli, naj se imenuje cerkev. Zunaj sicer leseni oboji še niso pobarvani in znotraj klopi nimajo naslanjal. Harmonij že igra, učitelj Jo ima zares spretno roko. Na šoli je bila godba edina stvar, o kateri se ni prepiral z učitelji. Kadar se vrata odpro, se začujejo zvoki pesmi. Može se že dolgo prej odkrijejo, preden primejo za kljuko. Že zunaj vsi govorijo potihem. Ko pa pridejo v cerkev, popolnoma utihnejo. In samo po sebi se zgodi, da je kakor doma: žene na eni strani, moške na drugi.

In tam prihaja Nemec. To pot ima bleščec cilindar. Sicer ne bo razumel prav mnogo pridige, ampak cerkev je cerkev. In prav zares, saj tam prihaja tudi Irec z ženo in z obema mladima rdečelasima hčerama. Da saj nihče ni mogel prepovedati katolikom, da ne bi prišli. Seveda so se prekrizali na čelu in na prsih, ko so stopili skozi vrata. Ampak celo Per Foll pravi, da se je treba s tem sprijazniti.

(Dalje prihodnjik)

PRODUKCIJA MESA V NAŠI DEŽELI

V Zedinjenih državah se porabi ogromne količine mesa, kajti meso ene ali druge vrste se dnevno uživa skoro v vsaki ameriški hiši. Povprečna poraba mesa je zaradi visokih cen te čase morda nekoliko manjša kot je bila pred nekaj leti, vendar predstavlja meso še vedno znaten del naše dnevne hrane. Pravijo, da povprečna ameriška gospodinja potroši okrog 6 odstotkov čistih dohodkov za meso.

Mesna industrija, ki se začne z gojenjem klavnih živali na farmah in pašnikih, predstavlja med industrijami včasih prvo mesto, toda nikdar ne nižje kot tretje. Njena letna vrednost se ceni na deset tisoč milijonov dolarjev.

V deželi je okoli 4,000 velikih klavnin, ki kupujejo od približno pet milijonov farmerjev in živinorejcev živali za zakol. Lansko leto je bilo na ameriških farmah in pašnikih okoli 60 milijonov glav goveje živine. Ako k temu prištejemo še okoli 30 milijonov ovac in desetine milijonov svinj, si moremo vsaj nekoliko predstaviti, koliko mesa se pase na ameriških farmah in pašnikih.

Največ mesa producira največji pašniki ali ranchi našega zapada, juga in jugozapada. Največ goveje živine producira naša največja država Texas, okoli osem milijonov glav. Tam je največji pašnik, King Ranch, ki meri 900,000 akrov. Na drugem mestu je država Iowa, ki redi do štiri milijone glav goveje živine. Goveja živina, prašiči in ovce se sicer v večji ali manjši meri gojijo v vseh državah, toda države na zapadu, jugu in jugozapadu prednjačijo; v prednje vrste spada tudi del srednjega zapada.

Zadnja destletja se je živinoreja močno razvila v naših južnih državah, kot v Floridi, Louisiani in drugod, kjer je podnebje marsikje vlažno in soparno, in vsled tega nekoč ni bilo pripravno za živinorejo. Zda gojijo tam večinoma govejo živino, ki je nastala iz križanja domačih vrst in indijske živine, ki jo imenujejo Brahman. Indijska živina se ne zmeni za vročino in soparico in je tudi razni klošči in drugi mrčesi ne napadajo. Večino teh lastnosti so Brahmani prenesli tudi na svoje križane potomce, zato se ta živina dandanes z uspehom goji tudi v krajih, ki nekdanje niso bili smatrani za primerne za živinorejo.

V teku desetletij so ameriški živinorejci vzgojili živinske pasme, ki so najbolj primerne za razne kraje naše velike dežele. Po nekod gojijo čiste pasme evropskega izvora kot Hereford in Angus, po nekod pa križane s pasmo Brahman in z drugimi vrstami in podvrstami. Na prej imenovanem "King Ranchu" v Texasu pa imajo doma vzgojeno vrsto goveje živine, ki nosi ime Santa Gertrudis.

Večji del goveje živine, ki prihaja na trg oziroma v klavnice, dorašča na velikih pašnikih ali ranchih; nekatere črede štejejo po več tisoč glav. Edina hrana te živine je trava. Ko pa živina doraste do prave velikosti, jo pošiljejo v velike ograjene "krmilnice," kjer jo kake štiri mesece krmijo s sočno alfalfa in s koruzo. Pri taki hrani živina hitro odebeli, naka jo odpremiijo v klavnice.

Znatno seveda prispevajo k splošni produkciji govejeje mesa tudi manjše črede, ki jih gojijo farmerji v raznih krajih dežele kot stransko ali dodatno pagono splošnega kmetijstva. Vendar brez tisočglavih čred, ki leto za leto prihajajo z velikih pašnikov ali ranchev, ki ne mogli izhajati pri sedanjih potrebah mesa. Morali bi se najbrž privaditi na več brezmesne hrane, s kakršno se preživlja stotilijone ljudi v Evropi in drugih delih sveta.

—NOVA DOBA

Na planinah solnčice sije, na planinah lušno je, če imate s seboj solnčna očala, ki jih vam naredi po vašemu receptu

SLAK

OPTICIAN

AT NORWOOD AND GLASS

Zavarovalnina

proti ognju in nevihti in avtomobilskimi nezgodam ZA ZANESLJIVO POSTREŽBO SE PRIPOROČA

DANIEL STAKICH

AGENTURA

KE 1-1934

15813 WATERLOO RD.

CHICAGO, ILL.

FOR BEST

RESULTS IN

ADVERTISING

CALL

DEarborn 2-3179

BUSINESS OPPORTUNITY

FLOWER SHOP and 2 GREENHOUSES — Fully stocked for spring. In South Shore. Doing over \$50,000 a year. Terms. Saginaw 1-8400

WANTED TO RENT

RESPONSIBLE Newlyweds to be (Ex-Serviceman) need 3-4 room unfurnished apartment. Any good location. Pensacola 6-2473

RESPONSIBLE Carpenter, wife, baby need 5-6 room unfurnished apartment. Any good location. Will decorate. Moderate rental. Buckingham 1-7774

HELP WANTED MALE

SALESMAN

FOR MUNTZ TV WONDERFUL CHANCE FOR YOU NOW! TOP EARNING! SELL THE NEW MUNTZ TV. FULL TIME JOB AVAILABLE FOR THE DEAL OF YOUR LIFE. APPLY

MUNTZ TV

5447 W. BELMONT

STOCK ROOM

HELP WANTED

Active man, 21-45 years to work in stock room, handling incoming and outgoing merchandise. High school education essential. 5 day week. Best working conditions. Call E. M. PERKINS BARRINGTON 1260 for detail and interview.

SALESMEN

5 DAY WEEK BEST WORKING CONDITIONS Call FOR DETAIL AND INTERVIEW E. M. PERKINS BARRINGTON 1260

Here's the Dope

BUKOVNIK STUDIO

JOHN BUKOVNIK, slikar
762 EAST 185th STREET, IV 1-1797
Odprto vsaki dan od 9. do 8. ure
v nedeljo od 10. do 3. ure

Posebno znižane cene

NA ŽENSKIH IN DEKLIŠKIH OBLEKAH
TER OPRAVI ZA DECO

Vse najboljše kakovosti. Imamo tudi razne potrebščine za moške in fante, kot srajce, spodnje perilo, nogavice, itd., ter mnogo drugih drobnarij.

Obiščite trgovino—ugajalo vam bo. Cene so vedno nizke. Posebna zaloga za velikonočne praznike.

MARY'S VARIETY STORE

7600 ST. CLAIR AVE.

We Give and Redeem Eagle Stamps

THE MAY CO.'S BASEMENT

RAZPRODAJA posebnega nakupa!

Otroške in dečje vse-volnene

Suknje in seti sukenj

5.99

Najnovejše mode so predstavljene v "paradi naraščaja" . . . vse-volnene flanelaste in covert suknje za pomlad . . . v krasnih pastelnih temnih barvah . . . nekatere z barvitimi rayon rutami . . . nekatere z belimi pique ovrtniki. Suknje z čepicami iz enakega blaga za deco . . . mere 2 do 4. Otroške mere 3 do 6.

Dekliška nova Rayon in bombažna krila za velikonoč

\$1

Baš za velikonoč . . . dekliška rayon in bombažna spodnja krila z lepimi obrobljenimi priveski . . . okrašena z čipkami. Mere 4 do 14.

Otroški pastelni Nylon Slip-over jopiči

1.99

Krasni novi pastelni nylon jopiči . . . slipover stila s kratkimi rokavi. Perfektni s krilami ali "jeans." Mere 3 do 6.

Deške 2-kom. bombažno jersey obleke

1.99

Obleke za majhne dečke; bombažno jersey blago; lepe pisane polo srajce s kratkimi hlačami iz enakega blaga. Mere 2 do 6.

Poštna in telefonska naročila sprejeta od 2.01 naprej (davek vkl.)

—Pokličite CHerry 1-3000

The May Co. Basement oddelek z otroško opravo

Otroške reg. 1.00 do 1.39 Polo srajce

69¢

(3 za \$2)

Barvite polo srajce v lepih pisanih progah ali solidnih barvah . . . za majhne dečke ali deklice. Mere 1 do 6.